

a C) alatti melléklet tartalmazza; az alsó tanfolyam tanulóinak előmenetelét a D) alatti melléklet mutatja ki.

Az Écz-Chájim segélyző egyesület működéséről, az intézet javára tett egyéb adományokról és ösztöndíjakról valamint a diákasztalról az E) alatti melléklet számol be.

Az intézeti könyvtár gyarapodását az F), G) és H) mellékletek mutatják.

Az orsz. rabbiképzőintézetben felavatott rabbik »Bacher-alapítványból« kiirt. »A példázat (másál) a tannaiták szentírásmagyarázatában« című pályakérdésre egy dolgozat érkezett be, melyről a szaktanár a következő ítéletet hozta:

»A pályakérdésre קל בענין אל יהי המשל (Én. én. r. bevezetés 8.) jelige alatt beérkezett pályamű rövid bevezetés után öt fejezetre osztja a gazdag anyagot, melyekben első helyen a másál bevezető formuláját, az utolsó előtti helyen a másál alakját és végül a rabbinikus másál eredetét kutatja. A munka dereka a parabola használatának és tárgya felmutatásának van szentelve. Általában helyes nézeteket vall, különösen a mi a másálnak a régiségét és az ókeleti világgal való kapcsolatát illeti. Az irodalomból a kérdésre vonatkozó kutatásokat összeállította, bár ujjakkal alig gyarapította. Sem a másál szerző egyéni vonásait nem mutatta fel, illetve nem is kereste, sem a másál fejlődésére nézve nem állapított meg semmit, illetve szintén nem kutatta. Az anyagot azonban nagy szorgalommal gyűjtötte és bizonyos szempontok szerint csoportosította, úgy hogy az olvasó képet nyer róla. Hogy az átirások nem következetesek, hogy a szerző itt-ott a cenzura áldozata lett és egyéb apróságok a munka értékét lényegileg nem csökkentik. Mindezt tekintetbe véve, a pályadíjat odaitélelendőnek tartom«.

A jeligés lepecsételt levél felbontása után kitűnt, hogy a pályanyertes dolgozat szerzője: Dr. N i e d e r m a n n M ó r, V. éves hallgató.

Az 1913.—14.-iki tanév végén a néhai Kaufmann Dávid-féle alapból kiirt: »Kitáb al-idáh fi-l- chejr almahid« héber fordításának összehasonlítása az arab eredetivel« című pályá-

kérdésre egy pályamunka érkezett be azzal a jeligével: **אין כל המלות נעתקות וכו'**, melyet a szaktanár következőképen bíralt meg:

»Mindenképen kiváló munka, mely messze túlszárnyalja a legjobb főiskolai pályadolgozatok szokott színvonalát. Mondhatom, egyfolyton növekedő megalégedéssel olvastam. Szerzője rideg tárgyát, melyet philologusi kritikával, szigoru fegyellemmel és a szakértő érettségével dolgozott fel, általános kulturtörténeti háttérről vezeti be. E bevezető fejezetben kifejtett eszméi érett ítéletre vallanak. Csak jót mondhatok a részletek kidolgozásáról is. Szerző a kiforrott szaktudós kompetenciájával deríti fel Zerachja b. Izsák b. Se'alti'el fordítása hemzsegő hibáit és ezeknek okait, a nyelvi félreértéseket, melyek a fordító botlásait előidéztek. A hibás fordításokat helyesekkel pótolja. A fordítások hagyományos nyelvében oly otthonosságot mutat, hogy oly helyeken, a hol Zer. fordítása szemben az arab eredetivel kisebb-nagyobb hézagot mutat, valóságos tibboni zamattal egészíti ki a Zer. mulasztását (p. o. a 57., 63. lapokon s több egyéb helyeken). A feladaton túl a Στοιχείωσις θ. latin fordítására is kiterjed figyelme.

A jeles dolgozat értékelésére súlyosan esik a latba Zerachja héber fordítása egyetlen használható kéziratának (M. Tud. Akadémia, cod. Kaufmann) gonosz, mondhatnám kétségbeejtő minősége (kacsaringós, végtelenségig ligatúráz szefard kurziv), melynek palaeographiai nehézségeivel a pályamű szerzője fáradtsággal és kitartással sikeresen birkózott meg. Ily külső nehézség mellett (a turini kézirat a jelen háborus viszonyok miatt nem volt hozzáférhető) a Zer. fordításának kritikailag megrostált, az értekezésben megokolt szövegét állapította meg a munka szöveg mellékletében, mely e munka editio princepsét nyújtja.

Mindezekből kiderül, hogy a **אין כל המלות וכו'** jeligés munka a díj elnyerésére feltétlenül méltó. (Rövidítve).

A jeligés lepecsételt levél felbontása után kitűnt, hogy a pályanyertes dolgozat szerzője: **S c h r e i b e r I g n á c** III. éves hallgató.

Az 1914/15. tanév végén a néhai Kaufmann Dávid-féle

alpból kiírt »A Kalám hatása a Sza'adja utáni gáóni korszak irodalmára« c. pályakérdésre egy munka קבל את האמת ממי שאמרה jelige alatt érkezett be, melyről a szaktanár így ítelt :

»A munka a kitűzött kérdést a hozzáférhető szétszórt anyag szorgalmas egybegyűjtésével tárgyalja. Nem érthetek ugyan egyet a szerzőnek azzal a feltevésével, mely szerint a Kalám dogmatika alkalmazását a rabbanitikus theologusok részéről a X. és XI. században az abban a korban túltengő mysticismus elhárítására irányuló törekvés idézte légyen elő. Ezt bajosan lehetne uralkodó és döntő szempontnak bizonyítani, ámbar másrészt a rationalista vallásfelfogás természeténél fogva mindenesetre utját állja nem ugyan a mysticismusnak, mely tudvalevően édes testvére a rationalismusnak, hanem az amazzal járó gyakorlati theurgikus kinövéseknek. A mysticismusnak azonban nem azok a jellemző elemei.

A részletes adatokat a szerző nagy szorgalommal kutatta fel a Sza'adia utáni halachikus (responsumok) és exegetikus gáóni irodalomból Serira gáóntól Sámuel b. 'Ali-ig. lelkiismeretesen egybegyűjtván és egyenkint értékelvén az egyes gáónok nyilatkozatait, melyek a mu'tazila kalám reájuk tett hatásáról tanuskodnak. Tanulmánya azt a zsidó kultúrtörténetre nézve fontos eredményt tünteti fel, hogy a gáóni körök vallásos törekvésében, a nevezett hatás alatt, következetes rationalismus uralkodott, melynek némely positiv elemei, a kalám ellenében átalán tanúsított visszautasító magatartása mellett, még Maimuniban is viszhangra találtak.

Némely részletes megjegyzésemet a szerző használatára a kéziratra vezettem.

A nagy szorgalommal dolgozott munkát a pályadíj elnyerésére érdemesnek ítélem.«

A jeligés lepecsételt levél felbontása után kitűnt, hogy a pályanyertes dolgozat szerzője: Geyer Arthur III. éves hallgató

Az 1916.—17.-iki tanévre a következő pályatételek tűzettek ki:

1. A báró Schey Fülöp-féle alpból: »Josephus mint bibliamagyarázó«.

A pályadíj: 184.30 korona.